

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 12/25, p. 55-82

DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.12249>
ISSN: 1308-2140, ANKARA-TURKEY

Article Info/Makale Bilgisi

Referees/Hakemler: Doç. Dr. Oğuzhan SEVİM –
Yrd. Doç. Dr. Mehmet Nuri KARDAŞ

This article was checked by iThenticate.

DEĞERLERİ TESPİT ETMEK AMACIYLA HAZIRLANMIŞ YÜKSEK LİSANS TEZLERİNDE YER ALAN DEĞERLER ÜZERİNE BİR İNCELEME

Ahmet AKÇAY* - Muhammed TUNAGÜR**

ÖZET

Değerler bireylerin topluma uyumunu kolaylaştırma, toplumun parçası olan bireyler arasında huzur ve güveni sağlama, birlikte bir ortak yaşam oluşturmayı amaçlamaktadır. Değer kavramının farklı alanlarla bağlantılı olması değerlerin sınıflandırılmasının farklı şekillerde yapılmasına zemin hazırlamaktadır. Dünyanın hızlı bir değişim sürecine girmesi toplumları etkilemekte ve bu durumda toplumların değerlerini korumalarını elzem kılmaktadır. Teknolojinin olumsuz etkileri bireyler ve toplumlar arasında iletişimsizliğe neden olmakta ve bu durumda değerlerin korunmasını zorlaştırmaktadır. Değişimlerin bu denli gelişmesi son yıllarda değerler üzerinde yapılan çalışmaları hızlandırmıştır. Bu nedenle değerlerle ilgili birçok yayın, yüksek lisans ve doktora tezleri yayımlanmıştır. Bu araştırmanın amacı, değerleri tespit etmek için hazırlanmış yüksek lisans tezlerinde yer alan değerlerin incelenmesidir. Araştırmada içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Çalışmanın evrenini Türkiye’de değerleri tespit etmek amacıyla hazırlanmış bütün yüksek lisans tezleri oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemini ise YÖK Ulusal Tez Merkezi’nin çevrimiçi sitesinde erişime açık durumda bulunan 118 yüksek lisans tezi oluşturmaktadır. Araştırmada elde edilen verilerin analizinde frekans ve yüzde gibi betimsel analiz türleri kullanılmıştır. Araştırma sonucunda değerler üzerine gerçekleştirilen tezlerde farklı değerlerin yer aldığı, değer sıklıklarının alanlara göre değiştiği, bu çalışmaları gerçekleştiren araştırmacıların önemli bir kısmının değer sınıflaması yapmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan çalışma özellikle değerler üzerinde çeşitli çalışmalar yürüten eğitimciler ve değerler üzerinde lisansüstü çalışma hazırlayacak araştırmacılar açısından önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Değer, değer eğitimi, lisansüstü, tez.

* Yrd. Doç. Dr. Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi ABD, El-mek: turkolog_25@hotmail.com

** Arş. Gör. Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Bölümü, El-mek: mutunagur@hotmail.com

**AN INVESTIGATION ON THE VALUES IN MASTER THESIS
PREPARED TO DETERMINING VALUES****ABSTRACT**

Values are aimed at facilitating adaptations of individuals to society, ensuring peace and security among the individual members of society, and forming a common life together. The fact that the concept of value is linked to different fields sets the ground for the classification of values in different ways. Entering the world into a rapid process of change affects societies, and in this case it is essential that communities protect their values. The adverse effects of technology lead to ineffectiveness of communication between individuals and societies, which makes it difficult to maintain values. This development of change has accelerated the work done on values in recent years. For this reason, many publications, master's and doctoral dissertations on values have been published. The purpose of this research is to examine the values in the master thesis prepared to determine the values. Content analysis method was used in the research. All of the graduate theses that are prepared in Turkey to determine the values forms the universe of the research. The sample of the study is composed of 118 graduate theses that are open to access in the online site of YÖK National Dissertation Center. In the analysis of the data obtained in the research, descriptive analysis such as frequency and percentage are used. As a result of the research, it has been reached that different values are involved in the theses on the values, the frequency of the values changes according to the fields, and a significant part of the researchers performing these studies do not do value classification. The study is particularly important in terms of educators who carry out various studies on values and researchers who will prepare a postgraduate study on values.

STRUCTURED ABSTRACT**Introduction**

Humans are born in a social and cultural environment. In order to adapt to this environment, individuals must adopt some rules and values and transfer what they have to future generations. One of the abstract concepts that regulate and protect social rules is the values.

Values are the whole economic, social, scientific and cultural elements of a nation (Demirel, 2010: 31). "Value is a common concept accepted by the general public" (Tarhan, 2012: 20). The values that guide human behavior are the persistent beliefs that individuals possess and their sensitivities to various events or situations (Aydın and Gürler, 2014: 14, Yaman, 2014: 17, Yavuz, 2010: 44). In the light of these definitions made on the value, it can be said that the values aimed at facilitating the collective harmony of the individuals, providing peace and confidence among the individual members of society, and forming a common life together.

The values that individuals can have are classified by different researchers in different ways. The relevance of the notion of value to different fields has laid the groundwork for many classifications. In the classification studies, the values are categorized in different dimensions, mainly cultural, universal and moral values.

The aim of this research is to examine the postgraduate theses prepared to determine the values.

Method

Content analysis method was used in the research. Content analysis is a systematic study involving studies on a specific subject and evaluating trends and research results on a descriptive scale (Çalık and Sözbilir, 2014).

Universe and Sampling

The universe of this study is composed of all postgraduate theses prepared to determine the values in Turkey. The sampling of the study is composed of 118 postgraduate theses that are open to access in the online site of YÖK National Dissertation Center.

Data Collection

Access to the website of the YÖK National Dissertation Center, which provides access to published postgraduate theses in Turkey, has been provided for the collection of data in the survey. As a result of the research, 118 theses were included in the research. For the evaluation of the theses, the theses were examined one by one by the researchers and the findings obtained for finding the answers to the research questions are tabulated.

Analysis of the Data

In the analysis of the data obtained in the research, descriptive analysis types such as frequency and percentage are used.

Discussion and Result

As a result of this study, the postgraduate theses prepared on the values have been examined and it has been seen that this field is frequently the subject of graduate theses in Turkey. In these theses, the field of Music Education has the highest number of average value. The fact that there is only one thesis prepared on this field is effective on the high average number of values in this field. Including 43 different values in the single thesis, this field has the highest value in terms of average value. The field with the highest average value after this field is the Turkish Education field. The Turkish Education field, which has an average value of 25.52, also has the most theses prepared. The values are frequently studied by researchers working in the field of Turkish Education.

One of the striking results of the research is that the researchers who prepare postgraduate thesis on values do not classify the values they include in their theses. 68.64% of the theses prepared in this field do not use any classification method or tool. The authors of these theses have examined the values they have determined on the works they value.

Turkish Studies

Therefore, it can be said that there are various problems in terms of validity or reliability in theses. The fact that different values are determined in the examination of the same work by different researchers indicates that there is no consensus in the determination and classification of the values.

In this study where the values determined according to the fields were examined, it was revealed that different values were determined in each field, and those considered as a value in a field were not evaluated as value in another field. There are 213 different values in the field of Turkish Education. This number is quite high compared to other areas. It is considered that the excessive number of theses in this field and value evaluation on more works by the thesis authors is effective on this basis. The number of values determined in the field of Literature Education is 75, 60 in the field of Religious Culture and Ethics Education and 57 in the field of Primary Education.

Looking at the theses, it has been determined that the different values are the most common values in each field. When all the theses are evaluated, the most common values are found to be values of respect, love, benevolence and fairness. In the prominence of different values according to the fields, it can be stated that the fields are derived from the viewpoints to the values, the content of the works examined and the differences in the classification methods of the values.

Values must convey to individuals the values they have in order for society to continue its existence (Acat and Aslan, 2012). Today, according to experts in the field of education, it is essential to pass on core values to future generations (Güçlü, 2015). In this respect, studies on value in education are of great importance. When value studies are being conducted, the characteristics of the learners should be taken into consideration by the researchers and the values to be possessed must be determined and it should be considered how these values should be transferred to the learners.

Keywords: Value, value education, graduate, thesis.

GİRİŞ

İnsan, sosyal ve kültürel bir çevrede doğar. Bu çevreye uyum sağlamak için bireylerin birtakım kural ve değerleri benimsemesi ve sahip olduklarını da gelecek nesillere aktarması gerekir. Toplumsal kuralları düzenleyen ve koruyan soyut kavramlardan biri değerlerdir. Bireylerin bir araya gelmesinde huzurlu ve güvenli ortak bir yaşam sürmesinde katkısı olan değerler; TDK Güncel Türkçe Sözlük (2017)'te "bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü, bir şeyin değdiği karşılık, kıymet", "bir şeyin para ile ölçülebilen karşılığı, kıymet, paha, valör", "üstün nitelik, meziyet, kıymet", "üstün, yararlı nitelikleri olan kimse", "kişinin isteyen, gereksinim duyan bir varlık olarak nesne ile bağlantısında beliren şey", "bir değişkenin veya bilinmeyeninin sayı ile anlatımı", ve "bir ulusun sahip olduğu sosyal, kültürel, ekonomik ve bilimsel değerlerini kapsayan maddi ve manevi öğelerin bütünü" olarak tanımlanmaktadır. Sıralanan bu karşılıklar içinde sonuncu tanım, değerler toplumu açısından önemini yansıtmaktadır.

Değerler, bir milletin sahip olduğu ekonomik, sosyal, bilimsel ve kültürel öğelerin tamamıdır (Demirel, 2010: 31). "Değer, toplumun geneli tarafından kabul edilen ortak kavramlardır" (Tarhan,

2012: 20). İnsan davranışlarını yönlendiren değerler, bireylerin sahip olduğu kalıcı inanışları ve çeşitli olay veya durumlar karşısındaki duyarlılıklarıdır (Aydın ve Gürler, 2014:14; Yaman, 2014:17; Yavuz, 2010:44). Değer üzerine yapılan bu tanımlardan hareketle değerlerin; bireylerin topluma uyumunu kolaylaştırma, toplumun parçası olan bireyler arasında huzur ve güveni sağlama, birlikte bir ortak yaşam oluşturmaya amaçladığı ifade edilebilir.

Bireylerin sahip olabilecekleri değerler çeşitli araştırmacılar tarafından farklı şekillerde sınıflandırılmıştır. Spranger, yapmış olduğu sınıflandırmada değerlere göre bireyleri kişilik tiplerine ayırmıştır. Spranger'e göre, bireyler, bu altı temel kişilik tipinden birine sahip olabilirler (Kumbasar, 2011). Bu kişilik tiplerine göre Spranger değerleri, bilimsel değer, ekonomik değer, estetik değer, sosyal değer, politik değer ve dini değer biçiminde sınıflamıştır (Güngör, 2000).

Rokeach (1967), değerleri amaç ve araç değerler olarak iki gruba ayırmıştır. Yaşamın temel amaçlarını gösteren değerleri "amaç değerler"; bu amaçlara ulaşmak için kullanılacak davranışları ise "araç değerler" olarak açıklar (Demircioğlu ve Tokdemir, 2008: 72). Araçsal değerler; "geniş görüşlü olmak", "temiz olmak", "bağışlayıcı-affedici olmak", "sorumlu olmak", "cesaretli olmak", "bağımsızlık", "dürüstlük", "entelektüellik", "hayal gücü kuvvetli olmak, "hırslı olmak", "itaatkâr olmak", "kendini kontrol edebilmek", "kibar olmak", "mantıklı olmak", "muktedir olmak", "neşeli olmak", sevecen olmak" ve "yardımsever olmak"tır. Amaçsal değerler ise; "aile güvenliği", "ahiret selameti", "barış içinde bir dünya", "başarı hissi", "bilgelik", "eşitlik", "gerçek dostluk", "güzellikler dünyası", "heyecanlı bir yaşam", "iç huzur", "kendine saygı", "mutluluk", "olgun sevgi", "özgürlük", "rahat bir yaşam", "sosyal onay", "ulusal güvenlik" ve "zevk"tir (Çalışkur ve Aslan, 2013). Nelson (1974) tarafından yapılan sınıflamada değerler; kişisel değerler, sosyal değerler ve grup değerleri biçiminde ayrılmıştır (akt. Naylor ve Diem, 1987).

Schwartz (1994), Rokeach tarafından tanımlanmış değerler üzerinde farklı bir sınıflama gerçekleştirmiştir. Schwartz, birey ve toplum düzeyi olmak üzere iki farklı değer tipi oluşturmuştur (Kuşdil ve Kağıtçıbaşı, 2000). Birey düzeyi değer tiplerinde toplam 56 değer vardır (Ulusoy ve Dilmaç, 2015: 28). Schwartz (1994)'ın sınıflamış olduğu birey düzeyi değer tipleri aşağıdaki tabloda yer almaktadır (akt. Kuşdil ve Kağıtçıbaşı, 2000).

Tablo 1: Schwartz'ın değer listesi

Değer Tipleri	Değerler
Güç (power): Toplumsal konum, insanlar ve kaynaklar üzerinde denetim gücü	Sosyal güç sahibi olmak, otorite sahibi olmak, zengin olmak, toplumdaki görüntüyü koruyabilmek, insanlar tarafından benimsenmek
Başarı (achievement): Toplumsal standartları temel alan kişisel başarı yönelimi	Başarılı olmak, yetkin (muktedir) olmak, hırslı olmak, sözü geçen biri olmak, zeki olmak.
Hazcılık (hedonism): Bireysel zevke ve hazza yönelim	Zevk, hayattan tat almak
Uyarılım (stimulation): Heyecan ve yenilik arayışı	Cesur olmak, değişken bir hayat yaşamak, heyecanlı bir yaşantı sahibi olmak
Özyönelim (self-direction): Düşünce ve eylemde bağımsızlık	Yaratıcı olmak, merak duyabilmek, özgür olmak, kendi amaçlarını seçebilmek, bağımsız olmak, kendine saygısı olmak
Evrenselcilik (universalism): Anlayışlılık, hoşgörü ve tüm insanların ve doğanın iyiliğini gözetmek	Açık fikirli olmak, erdemli olmak, toplumsal adalet, eşitlik, dünyaya barış istemek, güzelliklerle dolu bir dünya, doğayla bütünlük içinde olma, çevreyi koruma, iç uyum
İyilikseverlik (benevolence): Kişinin yakın olduğu kişilerin iyiliğini gözetme ve geliştirme	Yardımsöver olmak, dürüst olmak, bağışlayıcı olmak, sadık olmak, sorumluluk sahibi olmak, gerçek arkadaşlık, olgun sevgi, manevi bir hayat, anlamlı bir hayat, alçak gönüllü olmak
Geleneksellik (tradition): Kültür ya da dinsel töre ve fikirlere saygı ve bağlılık	Alçakgönüllü olmak, dindar olmak, hayatın bana verdiklerini kabullenmek, geleneklere saygılı olmak, ılımlı bir hayat (dünyevi işlerden el ayak çekmek), mahremiyet
Uyuma(Confirm): Başkalarına zarar verebilecek ve toplumsal beklentilere aykırı olabilecek dürtü ve eylemlerin sınırlanması	Kıbarlık, itaatkâr olmak, anne-babaya ve yaşlılara değer vermek, kendini denetleyebilmek
Güvenlik(Security): Toplumun var olan ilişkilerinin ve kişinin kendisinin huzuru ve sürekliliği	Ulusal güvenlik, toplumsal düzenin sürmesini istemek, temiz olmak, aile güvenliği, iyiliğe karşılık vermek, bağlılık duygusu, sağlıklı olmak.

Maslovaty (2003), değerleri ulusal ve evrensel değerler olarak iki başlık altında toplamıştır. Devlet, millet, vatan, dil, gelenek görenekler, ordu ile milli marş, bayrak ve milli bayramlar, ulusal değerler arasında yer alırken; demokrasi, insan hakları ve özgürlükleri, barış, hoşgörü, sevgi, saygı, bağımsızlık, bilim, eşitlik ve çevre duyarlılığı gibi değerler ise evrensel değerler olarak ele alınmıştır (Maslovaty, 2003; Demircioğlu ve Tokdemir, 2008). Akbaş (2004), değerleri geleneksel değerler, demokratik değerler, iş değerleri, bilimsel değerler ve temel değerler olarak gruplamıştır. Acat ve Aslan (2012), değerleri muhafazakâr/geleneksel, ulusal/millî, özedönük/kişisel, sosyal/toplumsal ve bilimsel/yenilikçi şeklinde sınıflandırmışlardır. Değerlerin sınıflanması üzerine bir çalışma da Ülken (1965) tarafından gerçekleştirilmiştir. İçkin değerler, aşkın değerler ve normatif değerler olmak üzere, değerleri üç temel başlık altında toplayan Ülken (1965); bilme, inanma ve değişimden hareketle değerleri sınıflama yoluna gitmiştir. İçkin değerler, bireylerin bilmeye dayalı ve öğrendiği değerlerken; aşkın değerler gözlem ve deneye dayalı bilgileri aşan değerlerdir (Aydın ve Gürler, 2014: 13). Keskin (2016) ise değerleri; evrensel, sosyal (millî), ahlaki, dini, bilimsel (etik), politik ve estetik olmak üzere yedi kategoride sınıflamıştır.

Görüldüğü üzere değer kavramının farklı alanlarla bağlantılı olması birçok sınıflandırmanın yapılmasına zemin hazırlamıştır. Yapılan sınıflama çalışmalarında değerler; kültürel, evrensel ve

ahlaki değerler başta olmak üzere farklı boyutlarıyla ele alınmıştır. Değerlerin birey ve toplum hayatı açısından önemi, eğitimde değerlere yer verilmesi ve eğitim aracılığıyla değerlerin aktarımını gerekli kılmıştır. Bu bağlamda öğretim programları ve ders kitaplarında değerlerin aktarıma uygun etkinlikler yer almaya başlamıştır. Sosyal Bilgiler Öğretim Programında “aile birliği, adil olma, bağımsızlık, barış, özgürlük, bilimsellik, çalışkanlık, dayanışma, duyarlılık, dürüstlük, estetik, hoşgörü, misafirperverlik, sağlıklı olma, saygı, sevgi, sorumluluk, temizlik, vatanseverlik, yardımseverlik” değerleri tanımlanmış ve üniteler kapsamında bu değerlerin öğrencilere kazandırılması istenmiştir. (MEB, 2005: 89). Milli Eğitim Bakanlığı’nın 2010/53 sayılı genelgesi ile okul çatısı altında değerler eğitimine gerekli önemin verilmesi ve değer aktarımına yönelik etkinlikler yapılması gerektiğinin belirtilmesi ile eğitim alanında değerler kendilerine daha geniş yer bulmuştur. Türkçe Dersi Öğretim Programı Taslağı’nda (2017) da “dostluk, arkadaşlık, aile birliğine önem verme, adalet, vefa, eşitlik, özgürlük (bağımsızlık), sadakat, merhamet, güven, saygı, sevgi, hoşgörü, sabır, paylaşma, dayanışma, yardımlaşma, sözünde durma, çalışkanlık, dürüstlük, cömertlik, iyilikseverlik, alçakgönüllülük, misafirperverlik, vicdanlı olma, tarihsel mirasa duyarlılık, cesaret, fedakârlık, vatanseverlik, sorumluluk, paylaşma, iş birliği, temizlik, özgüven vb. “ değerler tanımlanmış; temalar ve konular ile değerler arasındaki ilişki kurularak değerlerin öğrencilere aktarımının sağlanması ifade edilmiştir.

Öğretim programlarında ve ders kitaplarında değerlerin yer alması ile birlikte eğitim alanında çalışmalarını sürdüren pek çok araştırmacı tarafından öğretim programlarında yer alabilecek, değerlerin aktarımı konusunda eğitimcilere rehberlik edebilecek ve öğrenenlere değerleri kazanma sürecinde çeşitli kolaylıklar sağlayabilecek eserler üzerinde çalışmalar büyük bir hızla yapılmaya başlanmıştır (Kolaç, 2010; Durmuş, 2011; Karatay, 2011; Özbay ve Karakuş, 2011; Özkan ve Sivrikaya, 2012; Tekşan, 2012; Kalkışım, 2013; Kasapoğlu, 2013; Güven, 2014; Yılmaz ve Arslan, 2014a; Yılmaz ve Arslan, 2014b; Aktan ve Kılıç, 2015; Er, Ünal ve Gürel, 2016; Kuru ve Keklik, 2016; Tunagür ve Kardeş, 2017; Kardeş ve Cemal, 2017). Sıralanan çalışmalara paralel olarak değerler üzerine gerçekleştirilen lisansüstü çalışmaların sayısında da büyük bir artış olduğu görülmüştür. Bu bağlamda araştırmanın amacı, değerleri tespit etmek için hazırlanmış yüksek lisans tezlerinin incelenmesidir. Bu doğrultuda çalışmada aşağıdaki sorulara yanıt aranmaya çalışılmıştır:

1. Değerlerin tespitine yönelik yapılan yüksek lisans tez çalışmalarında ortalama kaç değer yer almaktadır?
2. Değerlerin tespitine yönelik yapılan yüksek lisans tez çalışmalarında değerleri tespit etmek amacıyla hangi sınıflama araçları kullanılmıştır?
3. Değerlerin tespitine yönelik yapılan yüksek lisans tez çalışmalarında alanlara göre hangi değerler tespit edilmiştir?
4. Değerlerin tespitine yönelik yapılan yüksek lisans tez çalışmalarında hangi değerler sıklıkla yer almaktadır?

YÖNTEM

Araştırmada içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi; belirli bir konu üzerinde yapılan çalışmaların ele alınıp eğilimlerinin ve araştırma sonuçlarının tanımlayıcı bir boyutta değerlendirilmesini içeren sistematik çalışmalardır (Çalık ve Sözbilir, 2014). İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramalara ve ilişkilere ulaşmaktır (Selçuk vd., 2014). Bu yöntemde veriler belirli temalar çerçevesinde bir araya getirilir ve anlaşılır bir biçimde düzenlenerek yorumlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Bu çalışmada incelenen tezler de araştırma soruları doğrultusunda incelemeye tabi tutulmuşlardır.

Evren ve Örneklem

Bu çalışmanın evrenini Türkiye’de değerleri tespit etmek amacıyla hazırlanmış bütün yüksek lisans tezleri oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemini ise YÖK Ulusal Tez Merkezi’nin çevrimiçi sitesinde erişime açık durumda bulunan 118 yüksek lisans tezi oluşturmaktadır. Amaçlı örnekleme yöntemi ile tespit edilen tezler, değer başlığı altında yer alan tezler arasında sadece değer tespiti üzerine hazırlanmış tezleri bulup çıkarmak amacıyla tercih edilmiştir.

Verilerin Toplanması

Araştırmada verilerin toplanması için Türkiye’de yayınlanmış yüksek lisans tezlerine ulaşımın sağlandığı YÖK Ulusal Tez Merkezi’nin web sitesine erişim sağlanmıştır. Ardından bu sitede yer alan arama bölümüne “değer” tarama terimi girilmiştir. Tarama neticesinde tez adında değer kelimesi barındıran 34261 teze rastlanmıştır. Ayrıca, “değer eğitimi”, “değerler eğitimi” ve “duyuşsal”, “eğitsel unsur” terimleri de aratılarak bu kapsamda ulaşılabilecek tüm tezlerin araştırmada yer almasına çalışılmıştır. Tarama çalışması sonrasında tezler incelenmiş ve araştırma kapsamına uygun ve değer tespiti amacıyla hazırlanmış tezler araştırmacılar tarafından belirlenmiştir. Araştırma neticesinde 118 tez araştırmaya dâhil edilmiştir. Tezlerin değerlendirilmesi için araştırmacılar tarafından tezler tek tek incelenmiş, araştırma sorularına cevap bulmak amacıyla elde edilen bulgular tablolaştırılmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen verilerin analizinde frekans ve yüzde gibi betimsel analiz türleri kullanılmıştır.

BULGULAR

Araştırma soruları doğrultusunda elde edilen bulgular başlıklar halinde aşağıda dikkatlere sunulmuştur.

Yüksek Lisans Tezlerinde İşlenen Değerlerin Alanlara Göre Dağılımlarına İlişkin Bulgular

Alanlara göre tezlerde yer alan ortalama değerler Tablo 2’de sunulmuştur. Ortalama değerlerin belirlenmesinde alanda yapılan tezlerdeki değerlerin toplamının alanda yapılan tez sayısının toplamına bölünmesi işlemi gerçekleştirilmiştir.

Tablo 2. Yüksek lisans tezlerinin alanlara göre dağılımı ve tezlerdeki ortalama değer sayıları

Alan	Tez sayısı	Ortalama Değer Sayısı
Müzik Eğitimi	1	43
Türkçe Eğitimi	61	25.52
Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi	11	23
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Eğitimi	8	19.62
Eğitim Programları	6	19.16
Sosyal Bilgiler Eğitimi	5	12.4
Okul Öncesi Eğitimi	4	11
Din Eğitimi	7	10.71
İlköğretim Eğitimi	10	8.5
Felsefe ve Din Bilimleri/İslami Bilimler	5	5.6

$$[\text{Ortalama Değer Sayısı} = \frac{\text{Alanda yapılan tezlerdeki tüm değerler}}{\text{Alanda yapılan toplam tez sayısı}}]$$

Turkish Studies

Tablo 2 incelendiğinde ortalama değer sayısı en yüksek alanın Müzik Eğitimi alanı olduğu görülmektedir. Ardından ise 25.52'lik ortalama ile Türkçe Eğitimi gelmektedir.

Yüksek Lisans Tezlerinde İşlenen Değerlerin Sınıflanmasında Kullanılan Ölçme Araçlarının Dağılımlarına İlişkin Bulgular

Araştırmada yer alan yüksek lisans tezleri değerleri tespit amacıyla hazırlanmış lisansüstü çalışmalarıdır. Bu nedenle tezlerde değerlerin belirlenmesinde araştırmanın bilimselliğine katkı sunması amacıyla herhangi bir sınıflama aracı veya yöntemi kullanılmış olmalıdır. Tablo 3'te tezlerdeki değerlerin sınıflandırılma durumlarına ilişkin bilgiler yer almaktadır.

Tablo 3. Yüksek lisans tezlerinde değerlerin sınıflandırılma durumları

Değerlerin Sınıflandırma Durumu	f	%
Herhangi bir sınıflama kullanılmamış	81	68.64
Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda yer alan değerler temel alınmış	12	10.34
Değerler Formu oluşturulmuş	8	6.89
S. H. Schwartz'ın değerler sınıflaması temel alınmış	7	6.03
Prof. Dr. Cahit Kavcar'ın "Eğitim ve Edebiyat" adlı eserindeki sınıflandırma temel alınmış	3	2.58
Uzman görüşleriyle ile sınıflandırma yapılmış	2	1.72
Türkçe, Sosyal Bilgiler ile Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi Öğretim Programı temel alınmış	2	1.72
Sosyal Bilgiler Öğretim Programı ve İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretim Programı	1	0.86
Prof. Dr. Erol Güngör'ün değerler sınıflandırması temel alınmış	1	0.86
J. M. Bochenski'nin tasnifi temel alınmış	1	0.86
TOPLAM	118	100

Tablo 3 incelendiğinde araştırmada kapsamında incelenen tezlerin büyük çoğunluğunda (%68.64) herhangi bir sınıflama kullanılmadığı görülmektedir. Bu tezlerde araştırmacılar kendilerine göre değer kabul ettiklerini sıralamışlar ve sadece inceledikleri eserlerde yer alan değerlerle sınırlı kalmışlardır. Yüksek lisans tezlerinde en sık kullanılan sınıflama ise Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda yer alan değerler temel alınarak yapılan sınıflama olmuştur.

Yüksek Lisans Tezlerinde Alanlara Göre Tespit Edilen Değerlere İlişkin Bulgular

Araştırmada incelenen tezler 11 alanda hazırlanmış çalışmalardır. Bu alanlar içinde en fazla tezin hazırlandığı Türkçe Eğitimi alanıdır. Bu alanda hazırlanmış tezlerdeki değerler Tablo 4'te sıralanmıştır.

Tablo 4. Türkçe Eğitimi alanında hazırlanan tezlerde yer alan değerler

Değer	f	%
1 Saygı	57	3,66
2 Yardımseverlik	50	3,21
3 Aile birliğine önem verme	45	2,89
4 Adil olmak	45	2,89
5 Sevgi	43	2,76
6 Sorumluluk	42	2,69
7 Dürüstlük	42	2,69
8 Çalışkanlık	41	2,63
9 Sağlıklı olmaya önem verme	32	2,05

Turkish Studies

10	Temizlik	31	1,99
11	Misafirperverlik	30	1,92
12	Hoşgörü	30	1,92
13	Sabırlı olma	28	1,79
14	Cesur olma	27	1,73
15	Kanaatkârlık	27	1,73
16	Arkadaşlık	27	1,73
17	Özgürlük	25	1,60
18	Dayanışma	24	1,54
19	Estetik	23	1,47
20	Duyarlılık	23	1,47
21	Dini değerler	23	1,47
22	Barış	22	1,41
23	Doğruluk	22	1,41
24	Alçakgönüllülük	21	1,34
25	Vatanseverlik	21	1,34
26	Fedakârlık	20	1,28
27	Merhamet	19	1,22
28	İyilik	18	1,15
29	Vefa	18	1,15
30	Bilimsellik	14	0,89
31	Paylaşmak	14	0,89
32	Tutumlu olmak	14	0,89
33	Ahlaklı olma	14	0,89
34	Başarılı olma	13	0,83
35	Doğa sevgisi	13	0,83
36	Evrenselcilik	12	0,77
37	Cömertlik	12	0,77
38	Hayvan sevgisi	12	0,77
39	Çevreyi koruma	11	0,70
40	Bağımsızlık	11	0,70
41	Gönüllü olmak	11	0,70
42	Kararlılık	11	0,70
43	Komşuluk	11	0,70
44	Geleneksellik	10	0,64
45	Affetmek	10	0,64
46	Dostluk	10	0,64
47	Azimli olma	10	0,64
48	Zamanı iyi kullanma	9	0,57
49	Birlik olma	9	0,57
50	Güçlü olmak	9	0,57
51	Nezakat	9	0,57
52	Sadakat	9	0,57
53	Nasihah etmek	9	0,57
54	Özgüven	8	0,51
55	Doğaya önem verme	8	0,51
56	İnsan sevgisi	8	0,51
57	Vatan sevgisi	8	0,51
58	Eğitime önem verme	8	0,51
59	Akıllı olmak	8	0,51
60	Eşitlik	7	0,44
61	Edepli olma	7	0,44
62	Dua etmek	7	0,44

Turkish Studies

63	Tarih bilinci	7	0,44
64	Sözünde durmak	6	0,38
65	Emaneti koruma	6	0,38
66	Kibirli olmama	6	0,38
67	Umut etmek	6	0,38
68	Güvenlik	6	0,38
69	Güven	6	0,38
70	Tedbirli olmak	6	0,38
71	Şefkat etmek	6	0,38
72	Kültürel varlığı koruma	5	0,32
73	Onurlu olma	5	0,32
74	Millet sevgisi	5	0,32
75	Özür dilemek	5	0,32
76	Demokrasi	5	0,32
77	Şükür etme	5	0,32
78	İffetli olma	5	0,32
79	Pişman olmak	5	0,32
80	Sır saklamak	5	0,32
81	İlme önem verme	5	0,32
82	Kahramanlık değeri	4	0,25
83	Anne sevgisi	4	0,25
84	Okuma sevgisi	4	0,25
85	Yaşam sevgisi	4	0,25
86	Özlem	4	0,25
87	Haksızlığa karşı olma	4	0,25
88	Büyük sözü dinlemek	4	0,25
89	Helal haram bilincinde olma	4	0,25
90	İleri görüşlü olma	4	0,25
91	Aşk	4	0,25
92	Mertlik	4	0,25
93	Görgülü olma	3	0,19
94	Kadirşinaslık	3	0,19
95	Gayretli olma	3	0,19
96	Meraklı olmak	3	0,19
97	Yaratıcı olmak	3	0,19
98	Erdemli olmak	3	0,19
99	Ümitli olmak	3	0,19
100	Empati	3	0,19
101	Takdir etmek	3	0,19
102	İletişim kurma	3	0,19
103	Eleştirel düşünme	3	0,19
104	Girişimci olmak	3	0,19
105	Hediyeleşmek	3	0,19
106	Yumuşak huylu olma	3	0,19
107	Planlı programlı çalışma	3	0,19
108	Bayramlara önem verme	3	0,19
109	Hakkını aramak	3	0,19
110	Allah sevgisi	3	0,19
111	Tatlı dilli olma	3	0,19
112	Diğerkâmlık	3	0,19

Turkish Studies

113	Önyargılı olmama	3	0,19
114	Özveri	3	0,19
115	Kaza ve Kadere İman	3	0,19
116	Allah'ı Bilmek	3	0,19
117	Vicdan	3	0,19
118	Hırs, Açgözlülük, Görmemişlik ve Nimete Şükretmemek	3	0,19
119	Görgü kurallarına uyma	2	0,12
120	Becerili olma değeri	2	0,12
121	Yetkin olma	2	0,12
122	Liderlik	2	0,12
123	Dindarlık	2	0,12
124	Hakikat sevgisi	2	0,12
125	Bayrak sevgisi	2	0,12
126	Dil sevgisi	2	0,12
127	Kişisel gelişim	2	0,12
128	İnançlı olma	2	0,12
129	Samimiyet	2	0,12
130	Örnek olma	2	0,12
131	Mutluluk	2	0,12
132	Ölçülü olma	2	0,12
133	Kibar olma	2	0,12
134	İstisare	2	0,12
135	Utanma duygusu	2	0,12
136	Hasta ziyareti	2	0,12
137	Dil bilincine sahip olma	2	0,12
138	Küçümsememe	2	0,12
139	İbret Alma	2	0,12
140	Kötü Huylardan Arınma	2	0,12
141	Tok gözlülük	2	0,12
142	Kitaba Önem Verme Değeri	1	0,06
143	Zenginlik	1	0,06
144	Medeniyet sevgisi	1	0,06
145	Ağaç sevgisi	1	0,06
146	Kardeş sevgisi	1	0,06
147	Kitap sevgisi	1	0,06
148	Şehitlik	1	0,06
149	Sebat etme	1	0,06
150	Problem çözme	1	0,06
151	Disiplinli çalışma	1	0,06
152	Armağan verme	1	0,06
153	Cinsiyet ayrımı yapmama	1	0,06
154	Tefekkür	1	0,06
155	Anadili bilinci kazanma	1	0,06
156	Özgün olma	1	0,06
157	Çağdaşlık	1	0,06
158	Okuma alışkanlığı	1	0,06
159	Üretken olma	1	0,06
160	Yenilik	1	0,06
161	Kurallara uyma	1	0,06

Turkish Studies

162	Hz. Muhammed, Diğer Peygamberler, Veliler ve İnsan-ı Kâmilî Örnek Almak	1	0,06
163	Az Yemek	1	0,06
164	Hüsnüzan	1	0,06
165	Orta Yolu Bulma	1	0,06
166	Asla duyulan özlem	1	0,06
167	Çocuk Eğitimi	1	0,06
168	Hayata Hürmet	1	0,06
169	Hakikate Hürmet	1	0,06
170	Danışmak	1	0,06
171	İçinde Yaşanılan Eve Kıymet Vermek	1	0,06
172	Hile	1	0,06
173	Hayvanlara Eziyet Etmek	1	0,06
174	Kibir	1	0,06
175	Dünya malına aldanma	1	0,06
176	Kin ve İntikam	1	0,06
177	Zulüm	1	0,06
178	Cimrilik	1	0,06
179	Heva ve Heves	1	0,06
180	Suizan	1	0,06
181	Çok Konuşmak, Çok Yemek ve Çok Uyumak	1	0,06
182	Şikâyet	1	0,06
183	Başkalarında Kusur Arama	1	0,06
184	Hırsızlık	1	0,06
185	Kıskançlık	1	0,06
186	Taklitçilik	1	0,06
187	Gıybet ve İftira	1	0,06
188	Emanete İhanet	1	0,06
189	Bencillik	1	0,06
190	Yöneticiye İsyân	1	0,06
191	Önyargı	1	0,06
192	Allah'ı İnkâr ve Şirk	1	0,06
193	Boş İşler Peşinde Koşmak	1	0,06
194	Şehvet	1	0,06
195	Öfke/ Gazap	1	0,06
196	İntihar Etmek	1	0,06
197	Yalan Söylemek	1	0,06
198	Bir Belâ unsuru olarak değerlendirilen Kadın	1	0,06
199	Ayrımcılık	1	0,06
200	İsraf Etmek	1	0,06
201	Nefis ve Şeytan'a Aldanmak	1	0,06
202	Şüphe Uyandırmak	1	0,06
203	Yaşlılara Hürmet Göstermemek	1	0,06
204	Beddua Etmek	1	0,06
205	Vakitsiz Konuşmak	1	0,06
206	Kötü Alışkanlıklar Edinmek	1	0,06
207	Nazar Değdirmek	1	0,06
208	Acelecilik	1	0,06

Turkish Studies

209	Tembellik	1	0,06
210	Gaflet	1	0,06
211	Sözünde Durmamak/ Yemin Bozmak	1	0,06
212	Vesvese	1	0,06
213	Başkalarından Olmayacak İşler Yapmalarını Beklemek	1	0,06
Toplam Değer Sayısı		1557	100

Türkçe eğitimi alanında 213 farklı değer tespit edilmiştir. Tablo 4 incelendiğinde tezlerde en sık tespit edilen değerlerin sayısı (%3,66) olduğu görülmektedir. Bu değeri, yardımseverlik (%3,21), aile birliğine önem verme (%2,89) ve adil olmak (%2,89) değerleri izlemektedir.

Tablo 5. Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi alanında hazırlanan tezlerde yer alan değerler

	Değer	f	%
1	Dürüstlük	11	4,34
2	Sevgi	11	4,34
3	Adil olma	10	3,95
4	Yardımseverlik	10	3,95
5	Vefa	8	3,16
6	Çalışkanlık	8	3,16
7	Saygı	8	3,16
8	Vatanseverlik	8	3,16
9	Hoşgörü	7	2,76
10	Misafirperverlik	7	2,76
11	Sabırlı olmak	7	2,76
12	Sorumluluk	7	2,76
13	Aile birliğine önem verme	7	2,76
14	Fedakârlık	6	2,37
15	Dayanışma	6	2,37
16	Kanaatkârlık	6	2,37
17	Alçak gönüllülük	5	1,97
18	Barış	5	1,97
19	Edepli olmak	5	1,97
20	Bilimsellik	5	1,97
21	Cömert	5	1,97
22	İyilik	5	1,97
23	Merhamet	5	1,97
24	Doğruluk	5	1,97
25	Duyarlılık	5	1,97
26	Ahlaklı olma	4	1,58
27	Dostluk	4	1,58
28	Komşuluk ilişkileri	4	1,58
29	Temizlik	4	1,58
30	Sağlıklı olmaya önem verme	4	1,58
31	Paylaşmak	3	1,18
32	Özgürlük	3	1,18
33	Affetmek	3	1,18
34	Sözünde durmak	2	0,79
35	Dini değerler	2	0,79
36	Güvenilir olma	2	0,79

Turkish Studies

37	Cesaret	2	0,79
38	Nasihah	2	0,79
39	Ümit var olmak	2	0,79
40	Şecaah	2	0,79
41	Özgüven	2	0,79
42	Şükür	2	0,79
43	Estetik	2	0,79
44	Azim	1	0,39
45	Büyük sözü dinlemek	1	0,39
46	Çevreye önem	1	0,39
47	Güler yüzlülük	1	0,39
48	Hediyeleşme	1	0,39
49	Yumuşak huylu olmak	1	0,39
50	Kul hakkını gözetme	1	0,39
51	Alay etmeme	1	0,39
52	Bayramlaşma	1	0,39
53	Dua etmek	1	0,39
54	İyimserlik	1	0,39
55	Okumaya önem verme	1	0,39
56	Sanata önem verme	1	0,39
57	Tutumluluk	1	0,39
58	Hakkaniyetli olma	1	0,39
59	İnanç	1	0,39
60	Sebat etmek	1	0,39
61	Tefekkür	1	0,39
62	Tevekkül	1	0,39
63	İtaatkârlık	1	0,39
64	Tedbirli olma	1	0,39
65	Demokrasi	1	0,39
66	Eşitlik	1	0,39
67	Sır saklamak	1	0,39
68	İyimserlik	1	0,39
69	Ana dile önem verme	1	0,39
70	İstişare yapmak	1	0,39
71	İffetli olma	1	0,39
72	Diğerkâmlık	1	0,39
73	Selamlaşma	1	0,39
74	Kültürel Mirasa Sahip Çıkma	1	0,39
75	Önyargıdan Kaçınma	1	0,39
Toplam Değer Sayısı		253	100

Türk Dili ve Edebiyatı eğitimi alanında yapılan yüksek lisans tezler incelendiğinde 75 farklı değer tespit edildiği görülmektedir. Tablo 5'e göre, bu alanda yapılan tezlerde en sık tespit edilen değer dürüstlüktür (%4,34). Bu değer ardından ise sevgi (%4,34), adil olma (%3,95) ve yardımseverlik (%3,95) değerleri gelmektedir.

Turkish Studies

Tablo 6. İlköğretim Eğitimi alanında hazırlanan tezlerde yer alan değerler

	Değer	f	%
1	Saygı	4	4,70
2	Yardımseverlik	3	3,52
3	Vatanseverlik	3	3,52
4	Sorumluluk	3	3,52
5	Sevgi	3	3,52
6	Çalışkanlık	3	3,52
7	Alçak gönüllülük	3	3,52
8	Tutumluluk	2	2,35
9	Temiz	2	2,35
10	Sabır	2	2,35
11	Misafirperverlik	2	2,35
12	Merhamet	2	2,35
13	Kanaatkârlık	2	2,35
14	Hakkaniyet	2	2,35
15	Güven	2	2,35
16	Duyarlılık	2	2,35
17	Dayanışma	2	2,35
18	Cömertlik	2	2,35
19	Cesaret	2	2,35
20	Adil olma	2	2,35
21	Estetik	1	1,17
22	Bilimsellik	1	1,17
23	Barış	1	1,17
24	Yeteneklerini keşfetmek	1	1,17
25	Vefa	1	1,17
26	Doğaya önem verme	1	1,17
27	Söz dinlemek	1	1,17
28	Paylaşmak	1	1,17
29	Fedakârlık	1	1,17
30	Özür dilemek	1	1,17
31	Özgüven	1	1,17
32	Örnek olmak	1	1,17
33	Hasta ziyareti	1	1,17
34	Hayvan sever olmak	1	1,17
35	Empati	1	1,17
36	Edepli olmak	1	1,17
37	Düzenlilik	1	1,17
38	Dostluk	1	1,17
39	Doğru karar vermek	1	1,17
40	Doğru arkadaş seçmek	1	1,17
41	Azimli olmak	1	1,17
42	Affetmek	1	1,17
43	Kararlılık	1	1,17
44	Kişiler arası ilişkiler	1	1,17
45	Sadakat	1	1,17
46	Sözünde durmak	1	1,17
47	Bağımsızlık	1	1,17
48	Özgürlük	1	1,17

Turkish Studies

49	Sağlıklı olmaya önem verme	1	1,17
50	Arkadaş sevgisi	1	1,17
51	Okul sevgisi	1	1,17
52	Kitap sevgisi	1	1,17
53	Anne sevgisi	1	1,17
54	Doğa sevgisi	1	1,17
55	Çocuk sevgisi	1	1,17
56	Öğretmen sevgisi	1	1,17
57	Toplum kurallarına uyma	1	1,17
Toplam Değer Sayısı		85	100

Tablo 6 incelendiğinde İlköğretim alanında yapılan yüksek lisans tezlerinde en sık tespit edilen değerın saygı (%4,70) olduğu görölmektedir. Saygı değerinden sonra tezlerde en sık rastlanan değerler yardımseverlik (%3,52), vatanseverlik(%3,52), sorumluluk (%3,52), sevgi (%3,52), çalışkanlık (%3,52) ve alçak gönüllülük (%3,52) değerleridir.

Tablo 7. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Eğitimi alanında hazırlanan tezlerde yer alan değerler

	Değer	f	%
1	Adalet	8	5,09
2	Aile Birliği	8	5,09
3	Doğruluk	8	5,09
4	Duyarlılık	8	5,09
5	Merhamet	6	3,82
6	Sevgi	6	3,82
7	Ölçülülük	5	3,18
8	Dayanışma	5	3,18
9	Dostluk	5	3,18
10	Saygı	5	3,18
11	Doğayı Koruma	4	2,54
12	İffet	4	2,54
13	Sabır	4	2,54
14	Sorumluluk	4	2,54
15	Temizlik	4	2,54
16	İyilik	3	1,91
17	Bağışlamak	3	1,91
18	Güvenilirlik	3	1,91
19	Estetik	3	1,91
20	Hakkaniyet	3	1,91
21	Hoşgörü	3	1,91
22	Alçak gönüllük	2	1,27
23	Tevazu	2	1,27
24	Barış	2	1,27
25	Bilimsellik	2	1,27
26	Cömertlik	2	1,27
27	Çalışkanlık	2	1,27
28	Yardımseverlik	2	1,27
29	Vefa	2	1,27
30	Kanaatkârlık	2	1,27
31	Misafirperverlik	2	1,27

Turkish Studies

32	Nezakət	2	1,27
33	Paylaşmak	2	1,27
34	Sağlıklı olma	2	1,27
35	Tutumluluk	2	1,27
36	Vatanseverlik	2	1,27
37	Akıllı olma	2	1,27
38	Cesaret	1	0,63
39	Emaneti Korumak	1	0,63
40	Fedakârlık	1	0,63
41	Görgülü olmak	1	0,63
42	Gazilik	1	0,63
43	Selamlaşma	1	0,63
44	Milli Birlik	1	0,63
45	Sadelik	1	0,63
46	Samimiyet	1	0,63
47	Sözünde durmak	1	0,63
48	Şehitlik	1	0,63
49	Şükür	1	0,63
50	Ahlaklı olma	1	0,63
51	Empati kurma	1	0,63
52	İşbirliği	1	0,63
53	Dua etmek	1	0,63
54	Eşitlik	1	0,63
55	İtaatkârlık	1	0,63
56	Kahramanlık	1	0,63
57	Özgürlük	1	0,63
58	Özgüven	1	0,63
59	Tevekkül	1	0,63
60	Hürmet	1	0,63
Toplam Değer Sayısı		157	100

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Eğitimi alanında hazırlanmış yüksek lisans tezlerinde 60 farklı değere rastlanmıştır. Bu değerler içinde en fazla rastlanan değerler, adalet (%5,09), aile birliği (%5,09), doğruluk (%5,09) ve duyarlılık (%5,09) değerleridir.

Tablo 8. Din Eğitimi alanında hazırlanan tezlerde yer alan değerler

	Değer	f	%
1	Paylaşma	7	9,33
2	Sevgi	6	8
3	Dostluk	5	6,66
4	Doğruluk	4	5,33
5	Yardımseverlik	4	5,33
6	Sabır	4	5,33
7	Saygı	3	4
8	Merhamet	2	2,66
9	Hoşgörü	2	2,66
10	İyilik	2	2,66
11	İffet	2	2,66
12	Vefa	2	2,66
13	Sorumluluk	2	2,66

Turkish Studies

14	Kanaat	2	2,66
15	Edep	2	2,66
16	Akıllı olmak	1	1,33
17	Fedakârlık	1	1,33
18	Güvenilir olma	1	1,33
19	Adalet	1	1,33
20	Temiz Olma	1	1,33
21	Gıybet ve İftiradan Sakınma	1	1,33
22	Başkalarının Özel Hayatını Araştırmama	1	1,33
23	Başkalarına Zarar Vermeme	1	1,33
24	Kul Hakkı Yememe	1	1,33
25	Verilen Sözde Durma	1	1,33
26	Alay etmeme	1	1,33
27	Savurganlıktan Kaçınma	1	1,33
28	Kötü Zanda Bulunmama	1	1,33
29	Danışarak İş Yapma	1	1,33
30	Kötü Alışkanlıklardan Sakınma	1	1,33
31	Büyükleme	1	1,33
32	Affetmek	1	1,33
33	Cömertlik	1	1,33
34	Hediyeleşmek	1	1,33
35	Selamlaşma	1	1,33
36	Davete icabet etme	1	1,33
37	Nezakat	1	1,33
38	Barış	1	1,33
39	Çalışkanlık	1	1,33
40	Diğerkâmlık	1	1,33
41	Cesaret	1	1,33
Toplam Değer Sayısı		75	100

Din eğitimi alanında hazırlanan 7 yüksek lisans tezinde 41 farklı değere rastlanmıştır. Bu değerler içinde en sık tekrar eden değer paylaşma (%9,33) olduğu Tablo 8'den görülebilir. Bu değerlerin ardından tezlerde sıklıkla tespit edilen değerler, sevgi (%8), dostluk (%6,66), doğruluk (%5,33), yardımseverlik (%5,33) ve sabır (%5,33) değerleridir.

Tablo 9. Eğitim Programları alanında hazırlanan tezlerde yer alan değerler

	Değer	f	%
1	Sevgi	5	4,34
2	Dayanışma	5	4,34
3	Saygı	5	4,34
4	Çalışkanlık	4	3,47
5	Sorumluluk	4	3,47
6	Barış	4	3,47
7	Adil olma	4	3,47
8	Yardımseverlik	4	3,47
9	Vatanseverlik	4	3,47
10	Sağlıklı olmaya önem verme	4	3,47
11	Temizlik	4	3,47
12	Duyarlılık	4	3,47
13	Hoşgörü	4	3,47
14	Aile birliğine önem verme	4	3,47
15	Merhamet	4	3,47
16	Özgürlük	4	3,47
17	Bilimsellik	3	2,60
18	Fedakârlık	3	2,60
19	Misafirperverlik	3	2,60
20	Bağımsızlık	3	2,60
21	Dürüstlük	3	2,60
22	Doğruluk	3	2,60
23	Kahramanlık	3	2,60
24	Estetik	2	1,73
25	Sözünde durmak	2	1,73
26	Sabırlı olmak	2	1,73
27	Vefa	2	1,73
28	Affetmek	2	1,73
29	Özgüven	2	1,73
30	Çağdaşlaşma	1	0,86
31	Demokrasi	1	0,86
32	Ümit var olmak	1	0,86
33	Eşitlik	1	0,86
34	İnanç	1	0,86
35	Kültürel değerleri koruma	1	0,86
36	Nezaket	1	0,86
37	Alçak gönüllülük	1	0,86
38	Azim	1	0,86
39	Şefkat	1	0,86
40	Cömertlik	1	0,86
41	Mertlik	1	0,86
42	Cesaret	1	0,86
43	Hürriyet	1	0,86
44	Empati	1	0,86
	Toplam Değer Sayısı	115	100

Tablo 9'a göre Eğitim Programları alanında hazırlanan yüksek lisans tezlerinde en sık tespit edilen değerler, sevgi (%4,34), dayanışma (%4,34) ve saygı (%4,34)'dir.

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 12/25

Tablo 10. Sosyal Bilgiler Eğitimi alanında hazırlanan tezlerde yer alan değerler

	Değer	f	%
1	Çalışkanlık	4	6,45
2	Adil Olma	4	6,45
3	Dürüstlük	4	6,45
4	Yardımsızlık	4	6,45
5	Sorumluluk	4	6,45
6	Vatanseverlik	4	6,45
7	Bilimsellik	4	6,45
8	Barış	4	6,45
9	Estetik	4	6,45
10	Duyarlılık	3	4,83
11	Misafirperverlik	3	4,83
12	Hak ve Özgürlüklere Saygı	3	4,83
13	Farklılıklara Saygı	3	4,83
14	Sevgi	1	1,61
15	Sağlıklı olmaya önem verme	1	1,61
16	Aile birliğine önem verme	1	1,61
17	Hoşgörü	1	1,61
18	Doğal Çevreye Duyarlılık	1	1,61
19	Kültürel mirasa duyarlılık	1	1,61
20	Bağımsızlık	1	1,61
21	Dayanışma	1	1,61
22	Dürüstlük	1	1,61
23	Özgürlük	1	1,61
24	Saygı	1	1,61
25	Temizlik	1	1,61
26	Hoşgörü	1	1,61
27	Bilimsellik	1	1,61
	Toplam Değer Sayısı	62	100

Sosyal Bilgiler eğitimi alanında hazırlanan tezlerde çalışkanlık (%6,45), adil olma (%6,45), dürüstlük (%6,45), yardımsızlık (%6,45), sorumluluk (%6,45), vatanseverlik (%6,45), bilimsellik (%6,45), barış (%6,45) ve estetik (%6,45) değerleri en sık tespit edilen değerlerdir. Tablo 10'a bakıldığında bu alanda hazırlanan tezlerde 27 farklı değere rastlandığı görülebilir.

Tablo 11. Okul Öncesi Eğitimi alanında hazırlanan tezlerde yer alan değerler

	Değer	f	%
1	Dürüstlük	2	4,54
2	Sorumluluk	2	4,54
3	Özgürlük	2	4,54
4	Çalışkanlık	2	4,54
5	Hoşgörü	2	4,54
6	Mutluluk	2	4,54
7	Cesaret	2	4,54
8	Sevgi	2	4,54
9	Saygı	2	4,54
10	Arkadaşlık	2	4,54
11	Barış	2	4,54
12	Yaratıcılık	1	2,27
13	Kendini Kabul	1	2,27

Turkish Studies

14	Kibarlık	1	2,27
15	Duyarlılık	1	2,27
16	Doğayı Sevme Ve Koruma	1	2,27
17	Alçakgönüllülük	1	2,27
18	İşbirliği	1	2,27
19	Uyum	1	2,27
20	Kurallara Uyma	1	2,27
21	Vatanseverlik	1	2,27
22	Samimiyet	1	2,27
23	Özeleştirisi	1	2,27
24	Paylaşmak	1	2,27
25	Nezakat	1	2,27
26	Yardımseverlik	1	2,27
27	Temizlik	1	2,27
28	Adalet	1	2,27
29	Tutumluluk	1	2,27
30	Estetik	1	2,27
31	Empati	1	2,27
32	Özgüven	1	2,27
33	Liderlik	1	2,27
Toplam Değer Sayısı		44	100

Okul öncesi eğitimi alanında en sık rastlanan değerler Tablo 11'e göre dürüstlük (%4,54), sorumluluk (%4,54), özgürlük (%4,54), çalışkanlık (%4,54), hoşgörü (%4,54), mutluluk (%4,54), cesaret (%4,54), sevgi (%4,54), saygı (%4,54), arkadaşlık (%4,54) ve barış (%4,54)'tır.

Tablo 12. Felsefe ve Din Bilimleri/İslami İlimler alanında hazırlanan tezlerde yer alan değerler

	Değer	f	%
1	Adalet	3	10,71
2	Şefkat	3	10,71
3	Cömertlik	3	10,71
4	Sabır	3	10,71
5	Merhamet	1	3,57
6	Empati	1	3,57
7	Sempati	1	3,57
8	İnanç	1	3,57
9	İbadet	1	3,57
10	Ahlaklı olma	1	3,57
11	Tevekkül	1	3,57
12	Tevazu	1	3,57
13	Dostluk	1	3,57
14	Zararlı alışkanlıklardan kaçınma	1	3,57
15	Doğruluk	1	3,57
16	Vefa	1	3,57
17	Cömertlik	1	3,57
18	Sevgi	1	3,57
19	Merhamet	1	3,57
20	İffet	1	3,57
Toplam Değer Sayısı		28	100

Turkish Studies

Felsefe ve Din Bilimleri alanında 5 yüksek lisans tezinde en sık rastlanan değerler Tablo 12’de görüldüğü üzere adalet (%10,71), şefkat (%10,71), cömertlik (%10,71) ve sabır (%10,71) değerleridir.

Tablo 13. Müzik Eğitimi alanında hazırlanan tezlerde yer alan değerler

	Değer	<i>f</i>	%
1	İnsan onuruna saygılı olmak	1	2,32
2	Allah’ın birliğine inanmak	1	2,32
3	Başkalarına hor bakmama	1	2,32
4	Haram helal bilmek	1	2,32
5	Doğru yolda olmak	1	2,32
6	Doğru sözlü olmak	1	2,32
7	Doğru olmak	1	2,32
8	Kendini bilmek	1	2,32
9	Millet olma duygusu	1	2,32
10	Bilime saygı	1	2,32
11	Hoşgörülü olmak	1	2,32
12	Sevgi	1	2,32
13	Dostluk	1	2,32
14	Dedikodu yapmamak	1	2,32
15	Namuslu olmak	1	2,32
16	Sosyal adalete inanmak	1	2,32
17	Eşitliğe inanmak	1	2,32
18	Birlik ve beraberlik içinde olmak	1	2,32
19	Tabiat sevgisi	1	2,32
20	Tevazu sahibi olma	1	2,32
21	Maneviyat	1	2,32
22	Ölümü kabullenme	1	2,32
23	Nefis temizliğine sahip olma	1	2,32
24	Heveslere hâkim olma	1	2,32
25	Yüce gönüllü olma	1	2,32
26	Adalet	1	2,32
27	Kötülüğü iyilikle savma	1	2,32
28	İsteme doğru kişilerle birlikte olmak	1	2,32
29	Misafirperverlik	1	2,32
30	Fakirlere iyilik	1	2,32
31	Yardımseverlik	1	2,32
32	Nefis temizliğine sahip olma	1	2,32
33	Mala mülke kıymet vermemek	1	2,32
34	Akıllica davranmak	1	2,32
35	Kin tutmamak	1	2,32
36	Sükûnet ve suhulet sahibi olmak	1	2,32
37	Haram helal bilmek	1	2,32
38	Vefa	1	2,32
39	Hatır bilme	1	2,32
40	Sır saklamayı bilme	1	2,32
41	Paylaşım	1	2,32
42	Fedakârlık	1	2,32
43	İnsan onuruna saygılı olmak	1	2,32
	Toplum	43	100

Turkish Studies

Müzik Eğitimi alanında sadece 1 yüksek lisans tezi hazırlanmıştır. Tablo 13'te görüldüğü üzere bu alanda hazırlanan yüksek lisans tezinde 43 değer yer almaktadır.

Değerlerin Tespitine Yönelik Yapılan Yüksek Lisans Tez Çalışmalarında Sıklıkla Yer Alan Değerlere İlişkin Bulgular

Tablo 14. İncelenen tezlerde sıklıkla yer alan değerler

Değer	f	%
Saygı	97	82.02
Sevgi	85	72.03
Yardımseverlik	84	71.18
Adil olma	84	71.18
Sorumluluk	72	61.01
Aile	70	59.32
Çalışkanlık	70	59.32
Dürüstlük	68	57.62
Hoşgörü	56	47.45
Vatanseverlik	55	46.61
Sabırlı olmak	54	45.76
Misafirperverlik	51	43.22
Sağlıklı olmaya önem verme	49	41.52
Duyarlılık	49	41.52
Dayanışma	48	40.67
Temizlik	45	38.13
Kanaatkârlık	43	36.44
Barış	43	36.44
Doğruluk	43	36.44
Merhamet	43	36.44
Özgürlük	39	33.05
Cesur olmak	37	31.05
Alçakgönüllülük	37	31.05
Estetik	36	30.50
Fedakârlık	36	30.50
Vefa	36	30.50
Arkadaşlık	33	27.96
Bilimsellik	33	27.96
İyilik	30	25.42
Paylaşmak	30	25.42
Doğayı koruma	27	22.88
Cömertlik	27	22.88
Dostluk	27	22.88
Dini değerler	25	21.18
Tutumlu olmak	21	17.79
Ahlaklı olmak	20	16.94
Bağımsızlık	17	14.40
Affetmek	17	14.40
Özgüven	16	13.55
Komşuluk	15	12.71
Nezaket	15	12.71
Edepli olma	15	12.71
Azimli olmak	13	11.01
Sözünde durmak	13	11.01
İffetli olma	13	11.01

Turkish Studies

Evrenselcilik	12	10.16
Kararlılık	12	10.16
Akıllı olmak	12	10.16
Nasihahat	11	9.32
Gönüllü olmak	11	9.32
Eşitlik	11	9.32
Güvenilir olma	11	9.32
Sadakat	10	8.47
Dua etmek	9	7.62
Şefkat etmek	9	7.62
Kahramanlık	9	7.62
Empati	8	6.77
Tedbirli olma	7	5.93
Sır saklama	7	5.93
Özür dilemek	6	5.08
Demokrasi	6	5.08
Yaratıcılık	4	3.38
Dil sevgisi	4	3.38
Selamlaşma	4	3.38
Tevazu	4	3.38

Araştırma kapsamında incelenen tezlerin tamamı değerlendirildiğinde Tablo 14’te görüldüğü üzere en sık rastlanan değer saygı (%82.02)’dir. Saygı değerinin ardından ise sevgi (%72.03), yardımseverlik (%71.18) ve adil olma (%71.18) değerleri gelmektedir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Değerler üzerine hazırlanan yüksek lisans tezlerinin incelendiği bu araştırma neticesinde Türkiye’de bu alanda sıklıkla yüksek lisans tezi hazırlandığı görülmüştür. Bu tezler içerisinde ortalama değer sayısı en fazla alan Müzik Eğitimi alanı olmuştur. Bu alanın ortalama değer sayısının fazla oluşunda, bu alanda sadece bir adet tezin hazırlanması etkilidir. Yapılan tek tezde 43 farklı değer yer verilmesi bu alanın ortalama değer sayısı bakımından en önde gelmesini sağlamıştır.

Müzik Eğitiminin ardından en yüksek ortalama değer sayısına sahip alan Türkçe Eğitimi alanıdır. 25.52 ortalama değer sayısına sahip Türkçe Eğitimi alanı ayrıca en fazla tezin de hazırlandığı alandır. Türkçe Eğitimi alanında çalışan araştırmacılar tarafından değerlerin sıklıkla çalışılan bir alan olduğu görülmektedir. Türkçe Dersi Öğretim Programı’nın doğrudan veya dolaylı bir biçimde değer aktarımında başat rol üstlenmesi ve bu ders aracılığıyla değer aktarımının diğer derslere oranla daha başarılı olması bu alanda yapılan çalışmaları sıklaştırmaktadır. Türkçe dersi sosyal yönü ağır basan bir derstir (Tulumcu ve Tulumcu, 2015). Türkçe ders kitaplarında metinler aracılığıyla konular öğretilirken aynı zamanda kültürel öğeler kullanılarak değerler aktarılmaya çalışılır (Belet ve Deveci, 2008). Bu nedenle Türkçe ders kitaplarında değerlerin aktarımına katkı sunacak nitelikli metin parçalarına ihtiyaç duyulmaktadır (Doğan ve Gülüşen,2011). Ders kitaplarında yer alacak veya öğrencilere okutulacak metinlerde öğrencinin ufkunu açan, ahlaklı ve iyi bir kişiliğe sahip olmasını sağlayacak unsurlara yer verilmelidir (Uçan, 2008). Metinler estetik olmalarının yanı sıra kişilik değerlerini, milli değerleri ve insanlık değerlerini de aktarabilmelidir (Cemiloğlu, 1998:16). Bu doğrultuda araştırmacılar çeşitli eserleri inceleyerek bu eserlerdeki değerleri ortaya çıkarmaya çalışmaktadırlar.

Araştırmada ortaya çıkan çarpıcı sonuçlardan biri değerler üzerine yüksek lisans tezi hazırlayan araştırmacıların tezlerinde yer verdikleri değerleri herhangi bir sınıflamaya tabi tutmamalarıdır. Bu alanda hazırlanmış tezlerin %68.64’ünde herhangi bir sınıflama yöntemi veya aracı kullanılmamıştır. Bu tezlerin yazarları, değer tespiti yaptıkları eserler üzerinde kendilerinin

Turkish Studies

belirledikleri değerleri incelemişlerdir. Dolayısıyla tezlerde geçerlik veya güvenilirlik açısından çeşitli problemler olduğu ifade edilebilir. Aynı eseri farklı bir araştırmacının incelemesi durumunda farklı değerlerin tespit edilmesi, değerlerin belirlenmesi ve sınıflanması noktasında bir fikir birliğinin olmamasından ileri gelmektedir. Elbette, geniş bir alanı kapsayan ve ortak bir tanımlama yapılamayan değerlerin çok farklı sınıflamalarının yapılması da doğaldır (Keskin, 2016). Bu durumda araştırmacılar tarafından en azından değerlerin çeşitli başlıklar halinde ifade edilmesi araştırmalarda bir birliktelik sağlayabilir. Araştırma kapsamında incelenen tezlerin sadece 6.86'ında araştırmacılar tarafından Değerler Formu oluşturulmuştur. Bu da çok az sayıda araştırmacının ölçme-değerlendirme konusunda başarılı olduğunu göstermektedir.

Alanlara göre tespit edilen değerlerin incelendiği bu araştırmada her alanda farklı değerlerin belirlendiği, bir alanda değer olarak kabul edilenlerin başka bir alanda değer olarak değerlendirilmediği de ortaya çıkmıştır. Türkçe Eğitimi alanında 213 farklı değere rastlanmıştır. Bu sayı diğer alanlara göre oldukça yüksek bulunmuştur. Bunun temelinde bu alanda yapılan tez sayısının fazla oluşu tez yazarları tarafından daha fazla eser üzerinde değer tespiti yapılmasının etkili olduğu düşünülmektedir. Edebiyat Eğitimi alanında tespit edilen değer sayısı 75, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Eğitimi alanında 60, İlköğretim Eğitimi alanında ise 57'dir.

Tezlere bakıldığında her alanda farklı değerlerin en sık rastlanan değerler olduğu tespit edilmiştir. Tüm tezler değerlendirildiğinde ise en sık rastlanan değerler saygı, sevgi, yardımseverlik ve adil olma değerlerinin olduğu ortaya çıkmıştır. Alanlara göre farklı değerlerin ön plana çıkmasında alanların değerlere bakış açısından, incelenen eserlerin içeriğinden ve değerleri sınıflama yöntemlerindeki farklılıklardan kaynaklandığı ifade edilebilir. Kantar (2014) tarafından gerçekleştirilen çalışmada incelediği eserler üzerinde yardımseverlik, sevgi ve aile birliğine önem verme değerlerine ulaşıırken, Kalaça (2013) tarafından gerçekleştirilen çalışmada ise çalışkanlık, akıl sahibi olma, güzel söz söyleme, sözünde durma değerlerin daha sık işlendiği sonucuna ulaşılmıştır. 100 Temel Eser ve atasözleri üzerinde gerçekleştirilen iki çalışmada farklı değerlerin ön plana çıktığı görülebilir. Bu durum üzerinde araştırmacılar tarafından yapılan değer tespitinde farklı eserleri incelemeleri ve inceleme aşamasında farklı yöntemleri izlemeleri etkilidir. Dolayısıyla değerler üzerinde gerçekleştirilen her çalışmada tespit edilen değerler ve bu değerlerin sıklıkları değişmektedir.

Toplumlar, varlıklarını devam ettirebilmek için sahip olduğu değerleri bireylere aktarmak durumundadır (Acat ve Aslan, 2012). Günümüzde eğitim alanındaki uzmanlara göre, temel değerler gelecek kuşaklara aktarmak bir gerekliliktir (Güçlü, 2015). Bu açıdan eğitim alanında değer üzerine yapılan çalışmalar büyük önem taşımaktadır. Değer çalışmaları gerçekleştirilirken araştırmacılar tarafından öğrenenlerin özellikleri göz önünde bulundurulmalı ve sahip olmaları gereken değerler tespit edilerek bu değerlerin öğrenenlere nasıl aktarılacağı üzerinde durulmalıdır.

KAYNAKÇA

- Acat, M. B. ve Aslan, M. (2012). Yeni bir değer sınıflaması ve bu sınıflamaya bağlı olarak öğrencilere kazandırılması gereken değerler. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(2), 1461-1474.
- Akbaş, O. (2004). Türk milli eğitim sisteminin duyuşsal amaçlarının (değerlerinin) ilköğretim II. kademedeki gerçekleşme derecesinin değerlendirilmesi. Yayımlanmamış doktora tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Aktan, O. ve Kılıç, A. (2015). Sosyal bilgiler öğretim programındaki değerleri 100 temel eserde bulunan değerlerin destekleme durumu. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 12(30), 7-68.
- Çalık, M. ve Sözbilir, M. (2014). İçerik analizinin parametreleri. *Eğitim ve Bilim*, 39(174), 33-38.

- Aydın, M. Z. , Gürler, Ş. A. (2014). *Okulda değerler eğitimi yöntemler etkinlikler kaynaklar*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Belet D. ve Deveci H. (2008). *Türkçe ders kitaplarının değerler bakımından incelenmesi*. Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi, VII. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu, 2-4 Mayıs, Çanakkale.
- Çalışkur, A. ve Aslan, A. E. (2013). Rokeach değerler envanteri güvenilirlik ve geçerlik çalışması. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(29), 81-105.
- Cemiloğlu, M. (1998). *İlköğretim okullarında Türkçe öğretimi*. Bursa: Vipaş Yayınları.
- Demircioğlu, İ. H. ve Tokdemir, M. A. (2008). Değerlerin oluşturulma sürecinde tarih eğitimi: Amaç, içerik ve işlev. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 6(15), 69-88.
- Demirel, Ö. (2010). *Eğitim sözlüğü*. Ankara: Pegem Akademi.
- Doğan, B. ve Gülüşen, A. (2011). Türkçe ders kitaplarındaki (6–8) metinlerin değerler bakımından incelenmesi. *Kilis 7 Aralık Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(2), 75-102.
- Durmuş, A. (2011). Değerler eğitimi için kaynaklar. *Diyanet Dergisi*, 245, 29-31.
- Er, H., Ünal, F. ve Gürel, D. (2016). Sosyal bilgiler dersinde değer aktarımı açısından sadî şirazî'nin “bostan” ve “gülistan” isimli eserlerinin incelenmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(1), 225-242.
- Güçlü, M. (2015). Türkiye’de değerler eğitimi konusunda yapılan araştırmalar. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(38), 720-732.
- Güngör, Erol (2000). *Değerler psikolojisi üzerine araştırmalar*. İstanbul: Ötüken Yayınları.
- Güven, A. Z. (2014). Gülistan ve bostan adlı eserlerin değerler eğitimi bakımından incelenmesi. *Turkish Studies*, 9(6), 505-517.
- Kalkışım, M. M. (2013). Kutadgu Bilig’de “adâlet” değeri. *Mavi Atlas-Gümüşhane Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Elektronik Dergisi*, 1, 91-98.
- Kalaça, H. (2013). *Türk atasözleriyle değerler eğitimi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Kantar, Ş. (2014). *İlköğretim 4 ve 5. sınıf sosyal bilgiler dersinde 100 temel eser yoluyla değerler eğitimi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Kardaş, M. N. ve Cemal, S. (2017). Değerler eğitimi ve Türkçe öğretiminde değer eğitimi üzerine yapılan araştırmalara ilişkin bir kaynakça denemesi. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 16, 383-412.
- Karatay, H. (2011). Karakter eğitiminde edebi eserlerin kullanımı. *Turkish Studies*, 6(1), 1439-1454.
- Kasapoğlu, H. (2013). Okulda değer eğitimi ve hikâyeler. *Milli Eğitim Dergisi*, 198, 97-109.
- Keskin, Y. (2016). Değer sınıflaması üzerine aksiyonel bir deneme. *Turkish Studies*, 11(3), 1485-1510.
- Kolaç, E. (2010). Hacı beктаş veli, mevlana ve yunus felsefesiyle türkçe derslerinde değerler ve hoşgörü eğitimi. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, 55, 193-208.
- Kumbasar, E. (2011). *Muzaffer İzgü” nün romanlarının değerler eğitimi açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.
- Kuru, H. ve Keklik, S. (2016). Ayşe yamaç’ın çocuk romanlarının değerler eğitimi açısından incelenmesi. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10, 217-237.
- Kuşdil, M. E. ve Kağıtçıbaşı, Ç. (2000). Türk öğretmenlerinin değer yönelimleri ve schwartz değer kuramı. *Türk Psikoloji Dergisi*, 15(45), 59-76.

- Maslovaty, Nava, (2003). The placement of moral contents: Priorities and structures of the belief system of theachers and high school students. *Educational Reseach and Evaluation*, 9(1), 109-134.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2005). *Sosyal bilgiler öğretimi program kılavuz kitabı 4-5. Sınıf*. Ankara: Milli Eğitim Yayınevi.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2017). *Türkçe dersi öğretim programı taslağı*. <http://mufredat.meb.gov.tr/> [Erişim Tarihi: 15.01.2017].
- Naylor, D. T. ve Diem, R. (1987). *Elementary and middle school social studies*. New York: Random House.
- Özbay, M. ve Karakuş, E. T. (2011). Dede korkut hikâyeleri'nin türkçe öğretimi ve değer aktarımı açısından önemi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 1(1), 21-31.
- Özkan, R. ve Sivrikaya, Ü. (2012). İlköğretimde küresel değerler (100 temel eser üzerine bir inceleme). *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 38, 341-360.
- Rokeach, M. (1973). *The nature of human values*. New York: Free Press.
- Selçuk, Z., Palancı, M., Kandemir, M. ve DüNDAR, H. (2014). Eğitim ve bilim dergisinde yayımlanan araştırmaların eğilimleri: İçerik analizi. *Eğitim ve Bilim*, 39(173), 430-453.
- Tarhan, N. (2012). *Güzel insan modeli*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Tekşan, K. (2012). Türkçe dersi değerler eğitiminde kutadgu bilig'in kullanımı. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 13(3), 1-17.
- Tulumcu, F. İ. ve Tulumcu, F. M. (2015). İlköğretim ikinci kademe Türkçe dersi programlarında yer alan değerler. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 13(29), 535-560.
- Tunagür, M. ve Kardaş, M. N. (2017). 2000 yılı sonrasında yayımlanan mustafa kutlu'nun hikayelerinde değer aktarımı. *Turkish Studies*, 12(14), 431-464.
- Türk Dil Kurumu (2017). Güncel *Türkçe Sözlük*. Değer maddesi. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.58d96f63ea2986.36948206 [Erişim Tarihi: 27.02.2017].
- Uçan, H. (2008). *Dilbilim, göstergebilim, edebiyat eğitimi*. Ankara: Hece Yayınları.
- Ulusoy, K. ve Dilmaç, B. (2015). *Değerler eğitimi*. (3. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Ülken, H. Z. (1965). *Değerler, kültür ve sanat*. İstanbul Teknik Üniversitesi Rektörlük Konferansları Serisi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Matbaası.
- Yaman, E. (2014). *Değerler eğitimi eğitimde yeni ufuklar*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Yavuz, Ş. (2010). Post/Modern bir köyde varlık, oluş ve umudun "değneği" ve "değerlemesi": değerler, diğerleri ve değerler havuzu. *Eğitime Bakış*, 43-49.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, O. ve Arslan, M. O. (2014a). *Bestami Yazgan'ın eserlerinde dini değerler*. 1. Uluslararası Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu, 24-25 Ekim, İstanbul.
- Yılmaz, O. ve Arslan, M. O. (2014b). Fatih Erdoğan'ın eserlerinde yardımseverlik değeri. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(2), 37-44.
- Yiğittir, S. (2012). İlköğretim 5.sınıf öğrencilerinin değer yönelimlerinin Rokeach ve Schwartz değer sınıflandırmasına göre değerlendirilmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19, 1-15.